

Чайка Володимир,
*Професор кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені В. Гнатюка*

Чикурова Ольга,
*асистент кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені В. Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
o.teslyuk@tnpu.edu.ua*

КОМПОНЕНТИ СФОРМОВАНOSTІ ВМІННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

***Анотація.** У статті відображено структуру вміння самоорганізації навчальної діяльності. Визначено та обґрунтовано компоненти сформованості вміння самоорганізації навчальної діяльності учнів початкової школи.*

***Ключові слова:** початкова школа, компоненти, вміння самоорганізації навчальної діяльності, учень початкової школи, самоорганізація.*

Система початкової школи на сьогодні розроблена на основі компетентнісного підходу до освітнього процесу, який “базується на концепції компетенцій як основи формування в учнів здібностей розв’язувати важливі практичні задачі і виховання особистості в цілому” [1, с.46]. Тому, навчання у початковій школі, є не тільки процесом формування знань, умінь та навичок, але й процесом формування готовності дитини до самоорганізації власної навчальної діяльності.

Зважаючи на те, що самоорганізація є особливим видом діяльності, під час аналізу її структури доцільно враховувати основні елементи діяльності: мету, мотиви, способи досягнення мети, результат. Ці компоненти властиві будь-якому виду діяльності, а в самоорганізації вони отримують свою специфіку.

За результатами аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми формування вмінь самоорганізації навчальної діяльності нами було встановлено, що вміння самоорганізації навчальної діяльності є складною характеристикою особистості, яка об’єднує у собі широкий спектр компетентностей: “самостійне виділення та

формулювання пізнавальної мети; пошук та виділення необхідної інформації; застосування методів інформаційного пошуку, у тому числі за допомогою комп'ютерних засобів; структурування знань; побудови мовного висловлювання в усній та письмовій формах; вибір найефективніших способів вирішення завдань, залежно від конкретних умов; рефлексія способів та умов дії, контроль та оцінка процесу та результатів діяльності; смислове читання як осмислення мети читання та вибір виду читання залежно від мети; вилучення необхідної інформації з прослуханих текстів різних жанрів; визначення основної та другорядної інформації; вільна орієнтація та сприйняття текстів художнього, наукового, публіцистичного та офіційно-ділового стилів; розуміння та адекватна оцінка мови засобів масової інформації; постановка та формулювання проблеми, самостійне створення алгоритмів діяльності під час вирішення проблем творчого та пошукового характеру; виділення та усвідомлення того, що вже засвоєно і що ще підлягає засвоєнню, оцінювання якості та рівня засвоєння; здатність до мобілізації сил та енергії; здатність до вольового зусилля–вибору у ситуації мотиваційного конфлікту та для подолання перешкод” [2].

Формування вміння самоорганізації навчальної діяльності в освітньому процесі початкової школи є педагогічною системою, компоненти якої взаємозумовлені, взаємозалежні та взаємопов'язані. Тому, за результатами аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми формування вмінь самоорганізації навчальної діяльності нами було встановлено, що вміння самоорганізації навчальної діяльності містить у собі такі компоненти:

– **мотиваційний**, що передбачає наявність стійких принципів, норм і правил поведінки з урахуванням особливостей навчальної діяльності та конкретної освітньої ситуації, відповідальність за її результати, осмисленість особистісного саморозвитку, висока установка на здобуття певних компетентностей та практичного результату, особистісне зростання, прагнення до вольової напруги у досягненні цілей навчально-творчої діяльності, тобто наявність цілей та мотивів здійснення самоосвітньої діяльності та бажання здійснювати її самостійну організацію;

– **когнітивно-змістовий компонент** як такий, що реалізується через: зміст навчальних предметів у початковій школі; зміст самостійної роботи, передбачений

програмою в межах вивчення відповідних предметів; зміст самопроцесів особистості в контексті діяльності навчання;

– *операційно-діяльнісний*, що відображає ступінь готовності учня початкової школи до самоорганізації навчальної діяльності та охоплює навчальні дії, способи діяльності та операції, що здійснює учень в процесі самоорганізації навчальної діяльності;

– *оцінно-рефлексивний компонент*, який передбачає сформованість в учня початкової школи вміння аналізувати та коригувати власну навчальну діяльність, що ґрунтується на рефлексії.

Зазначені компоненти покладено в основу моделі та використано для перевірки ефективності реалізації педагогічних умов формування вміння самоорганізації навчальної діяльності учня початкової школи засобами комп'ютерних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Байбара Т. М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади / Т. М. Байбара // Початкова школа. – 2010. – № 8. – С. 46–50.
2. Безпалько О.В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи. Монографія. – К.:Наук. світ, 2006. - 408 с.

